

ВІДЗИВ

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора

Гриценка Івана Михайловича

на дисертаційну роботу **Кочарян Інни Сергіївни**

на тему **«МАКРОЕКОНОМІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В УПРАВЛІННІ**

СИСТЕМОЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою

Формування теоретико-методологічних засад взаємодії та спільності принципів планування і прогнозування в системі управління, концептуального підходу до удосконалення планування та прогнозування в управлінні системою вищої освіти є основною умовою наукового обґрунтування та реальності досягнення високої результативності вищих навчальних закладів і системи вищої освіти України, яка могла би подолати негативну тенденцію неадекватного забезпечення потреби національної економіки у відповідних фахівцях. Наявність невідповідності у забезпеченні суб'єктів господарської діяльності національної економіки фахівцями потрібних спеціальностей зумовлює необхідність удосконалення методології та практики макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти. Модернізація системи вищої освіти має співвідноситись зі структурними перетвореннями на мікро- і макроекономічному рівнях, що відбуваються в економіці. Методологічне підґрунтя і методичне забезпечення макроекономічного планування та прогнозування управління системою вищої освіти мають відповідати складності сфери вищої освіти, що є

багаторівневою ієрархічною структурою. Дослідження складових структури системи вищої освіти, вплив яких недостатньо враховується існуючою практикою державного планування і прогнозування підготовки фахівців та відповідне формулювання і вирішення завдань макроекономічного планування є важливим напрямом удосконалення управління системою вищої освіти.

Важливість і актуальність дисертаційної роботи Кочарян Інни Сергіївни, що є внеском у розробку теорії і методології макроекономічного планування та прогнозування в управлінні системою вищої освіти і має практичне значення в контексті пошуку шляхів максимального забезпечення потреб національної економіки у фахівцях необхідних спеціальностей, є беззаперечною.

Актуальність виконаного автором дослідження підтверджується відповідністю тематиці науково-дослідних робіт: Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» в межах тем: «Теорія і методологія державного координування інституційних змін у національній економічній системі» (номер державної реєстрації 0111U000625), де автором проаналізовано принципи і умови управління інституційними перетвореннями системи вищої освіти, обґрунтовано концептуальні і науково-практичні підходи до удосконалення управління цією системою та запропонована концепція удосконалення планування та прогнозування в управлінні системою вищої освіти на макрорівні, що може бути підґрунтям управлінської діяльності органів державної влади; «Формування інституціонального середовища соціально-економічних систем» (номер державної реєстрації 0112U007768), де автором проведено дослідження інституціонального середовища системи вищої освіти з урахуванням її сучасного стану, місця та ролі в економіці, динаміки соціально-економічних показників, яке дозволило виявити основні завдання планування підготовки фахівців з вищою освітою та побудувати концептуальні положення макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти для забезпечення економіки України кваліфікованими фахівцями; кафедри інформаційного менеджменту ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» в межах теми «Проблеми управління

інформаційними технологіями в соціально-економічних системах України» (номер державної реєстрації 0111U002620); кафедри менеджменту Академії муніципального управління в межах тем: «Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування» (номер державної реєстрації 0108U008164); «Формування системи оцінювання стратегічного потенціалу сталого розвитку регіонів України» (номер державної реєстрації 0111U008703), в яких знайшли відображення основні положення новизни, задекларовані у дисертаційній роботі. Це засвідчує як теоретико – методологічний, так і прикладний характер отриманих результатів дослідження Кочарян І.С.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень

Обґрунтованість та достовірність теоретико – методологічних положень, методичних та прикладних розробок, висновків та пропозицій підтверджуються аналізом праць вітчизняних та зарубіжних учених, використанням загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, статистичних та емпіричних даних. У процесі дослідження використано діалектичний метод наукового пізнання та низгу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження (аналізу, синтезу, індукції, табличного і візуально-графічного представлення даних, тощо).

В роботі застосовано метод аналізу і узагальнення матеріалів наукових вітчизняних та зарубіжних інформаційних першоджерел з питань управління і макроекономічного планування системи вищої освіти, законодавчо-нормативної бази щодо її формування і функціонування; методи класифікації, систематизації експериментальних даних, узагальнення управлінського досвіду; метод порівняльних характеристик; метод структуризації цілей; графічно-візуальний метод; узагальнення вітчизняного і зарубіжного досвіду; метод нормативно-логічного аналізу, методи економіко-статистичного та економіко-математичного моделювання. У якості інформаційної бази використані офіційні матеріали комітетів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Державної служби статистики України, Міністерства культури України, Міністерства освіти і науки України, дані регіональних органів влади, низки вищих навчальних закладів, тощо. Це дало автору змогу скласти об'єктивне уявлення щодо наявного

стану, проблем і перспектив макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти України.

Об'єкт, предмет, мета роботи логічно пов'язані та чітко окреслюють поле дослідження.

Об'єктом дослідження є процес макроекономічного планування та прогнозування у сфері вищої освіти.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади, методичні підходи та інструментарій макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти України.

Дисертантом досить чітко сформульована мета дослідження, яка спрямована на комплексну розробку теоретико-методологічних, методичних підходів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти України. Обґрунтування обраної теми дисертації слід вважати змістовним і переконливим, а коло вирішуваних завдань таким, що сприяє розкриттю теми та досягненню мети дослідження.

Таким чином, пропозиціям, розробкам і висновкам, які представлені в дисертації, властива повнота та логічність викладення, достатній рівень обґрунтованості і достовірності, наукова новизна.

3. Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та авторефератом автора, його опублікованими науковими працями дає можливість погодитися з наступними положеннями, які винесені автором на захист на предмет наукової новизни і відображають його особистий внесок:

вперше:

- визначено основне методологічне завдання макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти України — розробку концепції економічного прогнозування та планування, яка базується на врахуванні потреб економіки у фахівцях, навчальної потужності закладів системи вищої освіти, обмежень бюджету та дозволяє підвищити ступінь пропорційності забезпечення суб'єктів господарської діяльності необхідними фахівцями. Реалізація

запропонованої автором концепції сприятиме удосконаленню макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти у ринкових умовах та забезпеченню прийняття науково обґрунтованих управлінських рішень (с. 101 - 116);

- в дисертації обґрунтовано, що одним із напрямів удосконалення системи вищої освіти є дослідження її структури, виявлення та обґрунтування комплексу завдань управління цією системою, отже, її параметри залежать від їх кількості, складності та зв'язків між ними, тому автором запропоновано методичний підхід до побудови моделі простору управління системою вищої освіти, що базується на методі декомпозиції системи та дозволяє визначити множину завдань управління системою вищої освіти (с. 118 - 123, 129 - 143);

- з метою досягти найвищого рівня пропорційності забезпечення економіки фахівцями з вищою освітою при найменших витратах автором обґрунтовано необхідність та запропоновано методичний підхід щодо планування підготовки фахівців, який базується на критерії максимізації пропорційності забезпечення економіки фахівцями різних спеціальностей та враховує обмеження за потребою у фахівцях за спеціальностями, навчальні потужності ВНЗ, – загальні та в розрізі спеціальностей, а також обсяги фінансування (с. 211 - 221);

удосконалено:

- в результаті проведеного автором дослідження виявлено, що потреба у фахівцях з вищою освітою виступає основною оперативною інформацією для формування макроекономічних планів підготовки фахівців та запропоновано методично-організаційний підхід щодо визначення потреби національної економіки у фахівцях з вищою освітою, який базується на обробці інформації у розрізі видів економічної діяльності (ВЕД), галузей і регіонів і дозволяє отримати необхідну інформацію для планування підготовки фахівців у визначених напрямках (с. 170 -177);

- автором обґрунтовано, що одним із важливих видів інформації для формування макроекономічних планів та прогнозів підготовки фахівців з вищою освітою є інформація про соціальну потребу, тому запропоновано науково-

методичний підхід до визначення соціальної потреби у здобутті вищої освіти шляхом побудови адекватних прогнозуючих функцій для оцінювання чисельності абітурієнтів, який базується на обробленні статистичної інформації щодо випускників загальноосвітніх навчальних закладів із врахуванням збурень та відхилень динамічних рядів. Це дозволяє забезпечити реалізацію завдань планування підготовки фахівців з вищою освітою оперативною інформацією (с. 183 - 192);

- в роботі доведено, що відсутність стратегії регіонального розвитку потенціалу системи вищої освіти і вибору абітурієнтами місця здобуття вищої освіти призводить до перевантаження інфраструктури соціально-побутових послуг окремих міст та потребує додаткових капіталовкладень у нарощування навчальних потужностей, розвиток інфраструктури регіону і основні засоби регіону. Запропонований автором концептуальний підхід удосконалення регуляторної державної політики у сфері регіональної вищої освіти, особливістю якого є врахування капіталовкладень в розвиток навчальних потужностей та забезпеченні розширення соціальної сфери послуг, дозволяє мінімізувати витрати державного бюджету (с. 223 - 242);

- в роботі обґрунтовано велику розмірність системи вищої освіти та доцільність макроекономічного планування на підставі економіко-математичного моделювання розподілу навчальних послуг за окремими галузями знань у розрізі регіонів. Автором розроблено модель планування підготовки фахівців на галузевому рівні (сфера культури і мистецтва), яка враховує обмеження за потребою регіонів у фахівцях, навчальні потужності ВНЗ кожного регіону, необхідні капіталовкладення для підтримання рівня побутово-соціальних послуг. Запропонована модель дозволяє найповніше використання існуючих навчальних потужностей кожного регіону при мінімальних капіталовкладеннях у сфері культури і мистецтва (с. 251 - 256);

- автор доводить, що загальна навчальна потужність ВНЗ не може перевищувати мінімальну пропускну спроможність її складових (професорсько-викладацький персонал, аудиторний фонд, інформаційно-методичні матеріали,

навчальне обладнання, гуртожитки тощо), тому підвищення потужності ВНЗ доцільно звести до нарощування потужностей тих складових, які є обмежувачами. Запропонований методичний підхід дозволяє знайти такі варіанти нарощування навчальних потужностей ВНЗ за рахунок використання існуючих резервів складових, при яких існуюча потреба у фахівцях для кожної спеціальності буде максимально задоволеною в межах цих резервів, а сумарні витрати – мінімальними (с. 258 - 262, 270 - 274);

- для розробки моніторингу, який би забезпечував планування системи вищої освіти необхідними даними з використанням сучасних моделей та інформаційних технологій, в роботі досліджено систему показників навчальної потужності, її структуру та оцінено розмірність системи показників для забезпечення отримувачів інформації необхідним набором показників щодо навчальної потужності вищих навчальних закладів. Автором запропоновано систему моніторингу навчальних потужностей вищої освіти, яка базується на ієрархічній системі синтезу інформації, що забезпечує систему планування підготовки фахівців в розрізі державних замовників, регіонів, ВНЗ, форм власності, ступенів вищої освіти, галузей знань, спеціальностей, форм навчання та рівнів акредитації ВНЗ (с. 313 -328);

дістали подальшого розвитку:

- в роботі обґрунтовано, що система вищої освіти є винятково складною багаторівневою структурою із розвиненою ієрархією, стан якої характеризується множиною параметрів, тому запропоновано категоріально-термінологічний апарат за рахунок авторського трактування: поняття «макроекономічне планування та прогнозування системи вищої освіти», яке застосоване до сфери вищої освіти як до складної структури, що дозволило розглядати її за такими основними рівнями: вища освіта України – макрорівень; вища освіта регіонів та видів економічної діяльності (ВЕД) – мезорівень; вищі навчальні заклади – мікрорівень (с. 26 - 29);

- проведені дослідження дозволили стверджувати, що важливим масивом інформації для макроекономічного планування та прогнозування підготовки

фахівців з вищою освітою є інформація про навчальну потужність, або навчальний потенціал, суб'єктів надання навчальних послуг, оскільки жоден із планових показників не може бути визнаний обґрунтованим і реальним для використання, якщо він визначений без урахування інформації про можливості закладів вищої освіти. На основі проведеного аналізу підходів щодо визначення навчальних потужностей ВНЗ автором обґрунтовано поняття «навчальна потужність» ВНЗ, яке включає основні складові навчального процесу, що дозволило забезпечити нормативною інформацією систему планування підготовки фахівців та розвитку ВНЗ (с. 195 -205);

- в роботі доведено, що інтенсивний розвиток мережі вищих навчальних закладів та змінення кількості студентів за період з 1990 р. по 2015 р. на фоні економічної кризи в країні, погіршення якості освіти ставлять завдання комплексного дослідження і прогнозування розвитку системи вищої освіти в найближчі роки. Автором проаналізовано систему вищої освіти як виду економічної діяльності, її сучасний стан, місце та роль в економіці, динаміку соціально-економічних показників. Це дозволило виявити основні завдання щодо планування підготовки фахівців з вищою освітою та побудувати концептуальні положення макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти України (с. 29 - 50).

Основні положення та пропозиції дисертаційної роботи пройшли практичну апробацію та прийняті до застосування їх в національному та регіональному масштабах країни. Обґрунтовані в дисертації висновки та рекомендації схвалені та прийняті до впровадження в практичну діяльність при розробці пропозицій до макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти у Міністерстві освіти і науки України; до планування підготовки фахівців у сфері «культура» і «мистецтво» Міністерства культури України та Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв; до удосконалення державної політики у сфері регіональної вищої освіти у Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти», у Харківській районній державній адміністрації Харківської області та у Департаменті культури і туризму,

національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації; до прийняття управлінських рішень на рівні окремого вищого навчального закладу у Мукачівському державному університеті.

Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються автором у навчальному процесі Академії муніципального управління при викладанні курсів «Державне регулювання економіки» та «Актуальні проблеми теорії менеджменту»; Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого при викладанні курсів «Фінансовий менеджмент», «Фінанси і кредит».

4. Зміст та завершеність дослідження

Комплекс наукових здобутків, висновків, розробок здобувача представляють собою обґрунтовані і достовірні результати дослідження. Структура і зміст дисертації свідчить про комплексний характер проведеного дослідження. Дисертаційна робота Кочарян І.С. складається зі вступу, п'яти розділів, кожний з яких характеризується певним внеском у розвиток теорії та практики макроекономічного планування та прогнозування в управлінні системою вищої освіти, висновків, переліку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність і рівень наукової розробленості обраної теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, методи, мету і завдання дослідження, викладено наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретичні засади макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти» автор здійснює аналіз основних показників розвитку системи вищої освіти за період з 1990 р. (с. 29 - 35), рівня фінансування системи освіти (с. 36 - 48). Важливим є визначення поняття «макроекономічне планування та прогнозування», застосоване до сфери вищої освіти (с. 25 - 27), Проведено дослідження методів сучасної практики макроекономічного планування та прогнозування, зокрема — розвитку економіки Франції, Японії, Індії та підготовки фахівців з вищою освітою у провідних зарубіжних країнах — США, Великобританії, Німеччини та Канади. Зроблено пропозиції, які можуть

бути корисними з точки зору удосконалення макроекономічного планування та прогнозування кадрового забезпечення розвитку національної економіки України (с. 22 - 25). Висвітлено концептуальні і науково-практичні підходи до управління в системі вищої освіти (с. 58 -67), які дали можливість автору зробити висновки, що основні завдання макроекономічного планування підготовки фахівців нині фактично не вирішуються і найсуттєвішою проблемою є неефективність макроекономічного планування і державного фінансування системи вищої освіти. Дисертантом узагальнено методичні засади макроекономічного планування підготовки фахівців та науково-педагогічних кадрів і представлено систему показників планів підготовки бакалаврів (с.83 - 89).

У другому розділі «Моделювання простору управління у сфері вищої освіти» автором розроблено концепцію удосконалення макроекономічного планування та прогнозування в управлінні системою вищої освіти, яка ґрунтується на принципах системності, логіки, засадах теорії прийняття рішень, макроекономічного планування та прогнозування, моделювання (с. 102 - 104) Сформульовано методичний підхід щодо побудови простору управління системою вищої освіти (с. 118 - 138). Це дозволило автору визначити комплекс завдань управління цією системою (с. 138 - 143) та довести використання запропонованого підходу для різних сфер, або підсистем, вищої освіти, зокрема, для сфери культури і мистецтва (с 145 - 157).

Третій розділ «Прогнозування потреби у фахівцях та визначення навчальних потужностей закладів системи вищої освіти» присвячено аналізу формування потреби національної економіки у фахівцях з вищою освітою. Автором доведено, що потреба виступає основною оперативною інформацією для формування макроекономічних планів підготовки фахівців та запропоновано три підходи до визначення потреби у фахівцях (с. 170 - 177). Обґрунтовано, що при формуванні планів надання вищої освіти держава має врахувати як потребу суб'єктів господарської діяльності, так і соціальну потребу населення та викладено два підходи до планування соціальної потреби — аналітичний і статистичний (с. 182 - 192). Автором також визначено поняття «навчальна

потужність» та доведено, що важливішою інформацією для планування є інформація про навчальну потужність, або навчальний потенціал, суб'єктів надання навчальних послуг (с. 195 - 207).

У четвертому розділі «Планування підготовки фахівців у системі вищої освіти» на основі аналізу існуючої системи макроекономічного планування та основних теоретичних розробок у сфері вищої освіти автор доводить необхідність прагнення до розробки таких планів, які в однаковій мірі задовольняють потреби у фахівцях, тобто максимально підвищити пропорційність забезпечення фахівцями різних спеціальностей (с. 211 - 221). Обґрунтовано, що відсутність стратегії регіонального розвитку потенціалу системи вищої освіти і вибору абітурієнтами місця здобуття вищої освіти призводить до перевантаження інфраструктури соціально-побутових послуг окремих міст та потребує додаткових капіталовкладень у нарощування навчальних потужностей, розвиток інфраструктури регіону і основні засоби регіону (с. 222 – 230). Запропонований автором підхід спрямовано на найповніше використання існуючих навчальних потужностей кожного регіону, а прийнятий критерій оптимальності забезпечить мінімальні капіталовкладення державного бюджету (с. 231 - 242). Охарактеризовано велику розмірність системи вищої освіти, що робить доцільним макроекономічне планування на галузевому рівні та розглянуто модель планування розподілу навчальних послуг на прикладі ВНЗ сфери культури і мистецтва (с. 243 - 256). У нинішніх умовах недостатнього фінансування системи вищої освіти автор пропонує методичний підхід щодо розвитку навчальних потужностей ВНЗ з урахуванням існуючих резервів окремих складових спрямований на задоволення потреби у фахівцях регіонів та економіки країни при найменших витратах (с. 258 - 274).

У п'ятому розділі «Інформаційно-аналітична система управління вищою освітою» удосконалено організаційні засади технології формування масивів нормативно-довідкової інформації системи вищої освіти (с. 281 - 283) та визначено параметри системи кодування первинних масивів інформації (с. 284 - 300), що має практичну цінність для зберігання основного інформаційного

масиву необхідного для макроекономічного планування та прогнозування кваліфікованих фахівців. Досліджено систему показників навчальної потужності, її структуру та оцінено розмірність системи показників для забезпечення отримувачів інформації необхідним набором показників щодо навчальної потужності вищих навчальних закладів на прикладі конкретного державного замовника – Міністерства культури України. В результаті проведеного автором дослідження проаналізовано дані про кількість замовників, регіонів, форм власності, тощо та обґрунтовано розробку системи моніторингу, яка б забезпечувала планування системи вищої освіти необхідними даними з використанням сучасних моделей та інформаційних технологій (с. 313 - 339). Проблема ефективного та економного витрачання бюджетних коштів є сьогодні дуже актуальною і ставить нагальну вимогу щодо здійснення оцінки бюджетних витрат та пошуку критеріїв їх успішного планування. Тому доцільним є розглянуте автором у роботі питання економічної ефективності реалізації макроекономічного планування підготовки фахівців з вищою освітою (с. 341 - 359).

Зважаючи на вищевикладене, поставлена мета дисертаційного дослідження, що полягає у обґрунтуванні теоретико – методологічних положень та практичних рекомендацій щодо макроекономічного планування в управлінні системою вищою освітою, досягнута. Отже, можна підсумувати, що використана дисертантом аргументація у теоретичному, методичному та прикладному аспектах дослідження забезпечує наукову обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій.

5. Дискусійні положення та зауваження до роботи

- Один із запропонованих методів планування базується на критерії максимізації пропорційності забезпечення економіки фахівцями різних спеціальностей (с.13). Бажано конкретизувати поняття цього критерію.

- В розділі 2 (с.118) система управління вищою освітою автором представлена як чотирьохвимірний простір, який охоплює всю множину задач управління. Для цього використані чотири осі координат. Доцільно було б відмітити, наскільки універсальна ця модель простору, чи може вона бути прийнятною для інших видів економічної діяльності?

- В розділі 3 роботи викладені три підходи щодо оброблення потоків інформації про визначення потреби суб'єктів господарської діяльності у фахівцях: по належності до ВЕД, галузевий і регіональний. Який з цих підходів, на думку автора, є більш реальним? Необхідні рекомендації на випадок, якщо результати розрахунків потреби за різними підходами не співпадуть.

- В розділі 3 (с.202-203) – наведена певна аналогія понять та методів визначення потужності у сфері матеріального виробництва та у вищій освіті. В той же час, на думку автора, метод визначення потужності по «ключовому» процесу, що широко використовується в промисловості, не враховує особливості процесів підготовки фахівців і не є прийнятним для ВНЗ. Цей висновок потребує обґрунтування.

- Потреба у здобутті вищої освіти розділена на два види: потреба економіки та соціальна потреба (розділ 3, с.160 - 192). При викладенні методів планування підготовки фахівців необхідно більш детально відмітити вплив виду потреби на результати планування.

- В задачі планування підготовки фахівців (с.214,215) введено обмеження (4.2) щодо неперевищення навчальної потужності вищої освіти за кожною спеціальністю. Автором не відмічено, чи можливо використання цієї моделі у ситуації, коли обмеження по потужності доцільно врахувати за певною групою споріднених спеціальностей.

- В п.4.2 вирішено оптимізаційне завдання розподілу навчальних послуг за регіонами за критерієм мінімізації капіталовкладень, яке пропонується як основа рішень з державного регулювання вищої освіти. Механізм використання цього методу органами державного регулювання викладений недостатньо детально.

- Щодо запропонованої в розділі 5 системи моніторингу у сфері вищої освіти автору доцільно було б підкреслити та довести її універсальність, тобто, можливість використання не тільки на різних рівнях управління, від ВНЗ до центральних виконавчих органів, а також в галузевому та регіональному розрізах.

6. Загальні висновки і оцінка дисертації

Дисертаційна робота Кочарян І.С. виконана на достатньо високому науковому рівні, містить нові теоретичні узагальнення та науково-методичні підходи до вирішення актуального наукового завдання розробки теоретичних і практичних рекомендацій щодо макроекономічного планування в управлінні системою вищої освіти України.

Актуальність теми дослідження, науковий рівень і практичне значення дисертації відповідають вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Завдання дослідження охоплюють широке коло питань, що дозволило автору всебічно вивчити досліджуваний об'єкт і досягти поставленої мети. Роботу позитивно відрізняє продумана структура, чіткість та логічність розв'язання проблеми дослідження, обґрунтованість та аргументованість методів і підходів щодо рішення поставлених завдань. Стиль викладення тексту дисертації носить науковий характер.

Науковий рівень виконаного дослідження та зміст роботи свідчать про обізнаність автора щодо предмета дослідження, володіння методичним інструментарієм, вміння надати оцінку значному масиву наукової інформації.

Аналіз змісту автореферату, друкованих праць за темою дисертації дозволяє зробити висновок, що в них достатньо повно відображено методику дослідження, наукові результати і основні висновки. Автореферат дисертаційної роботи відповідає за своїм змістом та структурою дисертації. Усі пункти наукової новизни дослідження, які заявлені в авторефераті, необхідним чином відображено у дисертаційній роботі. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає вимогам ВАК України щодо публікацій основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Результати дослідження викладені автором у 43 наукових працях (дисертанту належить 36,21д.а.), в тому числі: 1 одноосібна монографія, 2 монографії у співавторстві, 10 статей у спеціалізованих фахових виданнях, 16 статей входять до міжнародних наукометричних, з яких 8 статей опубліковано в зарубіжних виданнях, 14 публікацій в інших наукових виданнях. Пропозиції автора було

докладено на 18 науково-практичних конференціях різного рівня у Запоріжжі, Києві, Донецьку, Дніпропетровську, Львові, Сімферополі, Чернігові, Ужгороді, Миколаєві, Чернівцях. Таким чином, основні положення дослідження пройшли всі види апробації: опубліковані, впроваджені, обговорені на науково-практичних конференціях різного рівня.

Викладене дозволяє стверджувати, що дисертація на тему «Макроекономічне планування в управлінні системою вищої освіти України» за якістю дослідження, рівнем наукової новизни одержаних результатів і їхньою практичною цінністю відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор, Кочарян Інна Сергіївна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент –
ректор Київського національного
університету технології та дизайну,
доктор економічних наук., професор

І.М. Грищенко

Підпис ректора Київського національного університету
технології та дизайну, д. е. н., професора І.М.Грищенка засвідчую
Нач. Відділу кадрів

Грищенко І.М.